

ΑΝ. Κ. Π. ΣΤΑΜΟΥΛΗ

ΤΟΠΩΝΥΜΙΚΑ ΘΡΑΚΗΣ

Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Α' τόμ. τοῦ Β' τεύχ. τῶν Θρακικῶν

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ -Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ-
1928

ΤΟΠΩΝΥΜΙΚΑ ΘΡΑΚΗΣ

Ἡ ἐξέτασις τῶν τοπωνυμίων ἀνεπτύχθη σήμερον εἰς ἰδιαίτερον κλάδον τῶν ἱστορικῶν ἐπιστημῶν μεγάλας παρέχουσα ὑπηρεσίας εἰς τὰς ἀδελφὰς ἱστορικὰς ἐπιστήμας Ἱστορίαν, Ἀρχαιολογίαν, Γλωσσολογίαν καὶ Ἐθνολογίαν. Διὰ τοῦτο ὁ ἀναλαμβάνων τὴν ἐξέτασιν τῶν τοπωνυμίων τόπου τινὸς πρέπει νὰ κατέχῃ καλῶς τὴν Ἱστορίαν τοῦ τόπου καὶ κυρίως νὰ εἶναι καλῶς κατηρτισμένος εἰς τὴν Γλωσσολογίαν καὶ τὰς συγγενεῖς πρὸς αὐτὴν ἐπιστήμας, διὰ νὰ δυνήθῃ νὰ ἀναγάγῃ τοὺς σημερινοὺς παρεφθαρμένους τύπους εἰς τὴν ἀρχαίαν. Παρ' ἡμῖν ἤρχισε νὰ προάγεται ὁ κλάδος οὗτος διὰ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Μενάρδου, τοπωνυμικὸν τῆς Κύπρου, ἐν Ἀθηνᾶ τ. 18, σ. 315—421, τοῦ Ἀμάντου, Die Suffixe der Neugrichischen Orstamen 1903, καὶ Τοπωνυμικά, ἐν Λεξικογρ. Ἀρχεῖφ Ε'. 58—64, Δραγοῦμη Στ., Ἱστορικά καὶ Τοπωνυμικά, ἐν Ἀθηνᾶ, τ. 26 σ. 2—26, τοῦ Χατζιδάκι, περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λ. Μεσαρεά, καὶ Μυστράς ἐν Γλωσσολογικαῖς Μελέταις σ. 1—203 κ. ἀλλαχοῦ, τοῦ Μηλιαράκι Α, ἐν Δελτ. Ἱστορ. καὶ Ἐθνολ. Ἑταιρ. Δ. 423—25 ἐνθα περαπέμπει ὁ συγγραφεὺς καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας ἐργασίας αὐτοῦ, Νίκου Βέη, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν γεωγραφίαν τῆς Ἑλλάδος (ἐν Βερολίῳ 1915, γερμανιστί),—Παπαδοπούλου Ἀνθ., Τοπωνυμικά καὶ Ἐθνικά ἐν Πόντῳ, ἐν Λεξικογρ. Ἀρχεῖφ 201—209,—Παντελίδου Χρ. Τοπωνυμικά καὶ Ἐπώνυμα, ἐν Κυπριακοῖς Χρονικοῖς, Β'. 1—10.—Καὶ μεμονωμένας πολλὰς διατριβὰς δύναται νὰ ἀνεύρῃ ὁ ἀναγνώστης ἐν Ἑλληνικοῖς περιοδικοῖς.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρόντος δὲν ἔχει τὴν ἀξίωσιν ὅτι προσφέρει ἐπιστημονικὴν πραγματείαν, ἀλλ' ἀπλῶς ὕλικόν, τὸ ὅποιον δύναται νὰ ἐξετασθῇ ὑπ' ἄλλων εἰδικῶς πρὸς τοῦτο ἀσχολουμένων. **Τὰ «Θρακικά»**

Ἀγγοῦρια. Ἀγροκήπιον ἐπὶ τῆς παραλίας σχεδὸν τῆς Προποντίδος κείμενον. Τουρκιστὶ «Ἀγγοῦρια τσιφλιγί». Σύνορα αὐτοῦ τὸ χωρίον Ἀμπαρλί πρὸς ἀνατολάς. Τρακάτια πρὸς βορρᾶν καὶ Γαρδᾶς πρὸς δυσμὰς. (ὅλα προάστεια Κωνσταντινουπόλεως, παρὰ τὸν Μικρὸν Τσεκμετζέν).

Φαίνεται ὀνομασθὲν οὕτως ἀπὸ Μιχαὴλ πραιποσίτου τοῦ Ἀγγοῦρη,

ἀκμάσαντος περί τὰ 866 μ. Χ. Τοῦτον ἀναφέρει Λέων ὁ Γραμματικὸς ἐν τῇ στέψει Βασιλείου αὐτοκράτορος (ἔκδ. Βενετίας σ. 370).

Φώτιος ὁ Πατριάρχης ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ ἀναφέρει «κατὰ τοὺς ἀγγυρίους». Ἀναφέρεται δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Χωνιάτου (ἔκδ. Βόννης σ. 432) «Ἀγγουρίου μονή».

Ἀμύντος, Φιλιππόζ. Ἀμφότερα τὰ ἄνωθι ἀγροκήπια εὐρίσκονται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μεγάλου Τζεκεμετζέ. Τὸ μὲν *Φιλιππόζ* σημειούμενον ἐν τῷ χάρτῃ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν περίξ Γ. Χρυσογένη (1907) μεταξὺ *Ἐμαρλή* καὶ *Σεφιλάρ*, τὸ δὲ *Ἀμύντος* παρὰ τὸ *Ἀμπαρλή* εὐρισκόμενον.

Δὲν γνωρίζω ἂν ἀναφέρονται παρὰ τινος τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ἀλλ' ἢ ἐν ὀλίγῃ ἀποστάσει ἀμφοτέρων ὑπαρξίς Φιλίππου καὶ Ἀμύντου μᾶς φέρει εἰς τὴν μνήμην Φίλιππον τὸν Ἀμύντου τὸν πατέρα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν παρ' ἐκείνου πολιορκίαν τοῦ Βυζαντίου (340–339 π. Χ.), πρὸς δὲ τούτοις τὸ ἐν Στράβωνος Ζ' 320 χωρίον: «ἐπύρεται δὲ τοῦ Βυζαντίου τὸ τῶν Ἀσίων ἔθνος ἐν ᾧ πόλις Καλὴβη Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου τοὺς πονηροτάτους ἐνταῦθα ἰδρύσαντος».

Βενέτικα. Θέσις ἐν τῇ Προποντίδι ἔμπροσθεν τῆς Ἡρακλείας ἐνθα ἠλιεύοντο τὰ ἐξαιρετικά τὴν γεῦσιν στρεΐδια. Τὸ ὄνομα δὲ τῆς θέσεως βεβαίως θὰ ἔχη σχέσιν μὲ τοὺς πολλοὺς *Βενέτους* τοὺς ἀντιπάλους τῶν *Πρασίνων*.

Γαρδᾶς. Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Μεγ. Τσεκεμετζέ πολιτικῶς, ἐκκλησιαστικῶς δὲ τῆς ἐπαρχίας *Δέρκων*, κατοικούμενον ἀπὸ 150 περίπου Ἑλληνικὰς οἰκογενείας. Εἰκάτω δὲ ὅτι ὀνομάσθη οὕτω ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸ 1081 πατριαρχεύσαντος Εὐστρατίου *Γαρδιᾶ*.

Γεροστάνη. Θέσις γραφικὴ ἐν τῷ χωρίῳ *Δελιόνες*, ἐπαρχία τῆς Σηλυβρίας ἐνθα καὶ ἀγίασμα ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου εἰς τοῦ ὁποίου τὴν μνήμην κατ' ἔτος ἐγίνετο πανήγυρις, εἰς ἣν μετέβαινον ἀρκεταὶ οἰκογένειαι ἐκ τῶν περίξ. Ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλον τὸ ἔτος μετέβαινον ἐκεῖ διὰ τὴν χάριν, ἔχοντες καὶ τὸ φαγητόν των. Ἔχει δὲ τοῦτο τὸ ἰδιάζον ὅτι ὁ πάσχων ταχέως ἰατρεύετο ἢ καὶ ἂν δὲν ἐπρόκειτο νὰ ἰατρευθῇ, ταχέως τῶν τοῦ βίου ἔρευνῶν καὶ θλίψεων ἀπηλλάττετο. Τὸ ὄνομα τοῦτο, ὡς πᾶς τις βλέπει, ἐκ τοῦ «γέρος» καὶ «στάνη» σύνθετον ὄν, δικαίῳ ἀρκετὰ τὸν Βερναρδάκη Δ (:) πικρῶς κάπως μεμψάμενον τὸν Παπαρρηγόπουλον, ὅστις ἐν τῇ Ἑλληνικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ θεωρεῖ τὴν λέξιν Σλαυικήν. Κατὰ τὸν Βερναρδάκη λοιπὸν ἢ λέξις πρόφανώς ἑλληνικὴ ἐκ τῆς ρίζης «στα» ἐξ ἧς καὶ «σταθμός». Λοιπὸν ἢ κατοικία γέροντος, ὅχι βεβαίως Βουλγάρου ἢ Σλαύου, διότι μεταξὺ τῶν Ἑλληνικωτάτων χωρίων Δελιόνες καὶ Σηλυβρίας δὲν θὰ εἰσεχώρει στάνη Σλαυική.

Δέρκων λίμνη. **Δέρκοι** χωρίον. Τὸ χωρίον *Δέρκοι* ὡς καὶ ἡ ἀπ' αὐτοῦ καθάτινες λέγουσι λαβοῦσα τὸ ὄνομα λίμνη, δὲν γνωρίζω ἀπὸ ποίας ἐποχῆς ἀναφέρεται ἐν τοῖς ἱστορικοῖς. Ὁ κ. Μ. Γεδεὼν ἐν ταῖς περὶ τῆς Μητροπόλεως Δέρκων σημειώσεσιν αὐτοῦ ἀναφέρει πρῶτον αὐτῆς ἐπίσκοπον μνημονεύμενον παρενθεθέντα ἐν τῇ Ζ' Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ τῷ 187 μ. Χ. Ἦδη ὡς πρὸς τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ ὀνόματος ὑποβάλλω ἐνταῦθα τὴν εἰκασίαν μου ὅτι ὁ Ἀθήναιος ἐν βιβλίῳ Γ' 118 ἀναφέρει ποταμὸν (ὅχι λίμνην εἶναι ἀληθές) *Δέλκωνα* «ἀφ' οὗπερ τὸν ἰχθὺν «δέλκωνον» ἀλίσκεσθαι καὶ ταριχεύεσθαι».

Ἀπὸ τῆς ἀρχαίας λοιπὸν ὀνομασίας «δέλκων» τροπῇ τοῦ «λ» εἰς «ρ» νομίζω τό τε χωρίον καὶ ἡ λίμνη. Ὁ Ἀθήναιος πράγματι γράφει χωρίον χωρὶς νὰ ἀναφέρῃ τὸ μέρος ἐν ᾧ εὐρίσκετο ὁ ποταμός, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλου εἶχε γνωστὸν ὅτι οἱ μεγάλοι ἰχθῦς ταριχεύονται, μᾶλλον ἐν ταῖς λίμναις καὶ ἴσως ὁ Εὐθύδημος, οὗτινος χωρίον ὁ Ἀθήναιος σημειοῖ, ἀδιαφόρως ἀναφέρει ἀντὶ λίμνης ποταμόν· οἱ δὲ εἰδήμονες καὶ πάλιν κρινέτωσαν. Γνωστὸν δὲ τοῖς πᾶσιν ὅτι νῦν ἡ Κωνσταντινούπολις ἀπὸ τῆς λίμνης ταύτης ὑδρεύεται.

Ζάκα-δερές. Ἐν Δελιόνες χωρίῳ τῆς Θράκης. Ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ χωρίου Δελιονῶν τῆς ἐπαρχίας Σηλυβρίας ὑπάρχει ρυάξ ὀνομαζόμενος «Ζάκα-δερές». Ἐπὶ πολὺν ἡπόρουν περὶ τοῦ ὀνόματος, ὅτε συνήντησα τοῦτο ἐν τῇ Ἀλεξιάδῃ Ἀννης τῆς Κομνηνῆς, ὡς σημαίνοντος «ἐνέδραν», ὥστε καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν αὐτὸν «ρυάκα ἐνέδρας». Τὴν ἰδέαν ταύτην ἐνδυναμόνουσι τὰ ἀκόλουθα, ἅτινα ἀναγινώσκονται ἐν τῇ πραγματείᾳ τοῦ μακαρίτου Σάθα «Ἑλληνες στρατιῶται ἐν τῇ Δύσει» ἐν Ἑστίᾳ 1885 Ἰουνίου 16 σελ. 404. «Ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος τακτικῇ (τῇ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ σωζομένῃ) ἢ ὑπὸ τοῦ ἐλαφροῦ ἱππικοῦ ἐκτελουμένη ἐνέδρα ὀνομάζεται «σάκα» ἢ «τσάκα» τοῦ ἡμετέρου λαοῦ = παγὶς (ἀρχ. σάγη) ἐκ τῆς λέξεως ταύτης παράγονται οἱ τσάκονες οὐδὲν ἄλλο ὄντες ἢ «χωσιάρχοι = παριδευταί, ἔνεδροι περὶ τούτων πολλὰ εἶπον ἐν προλεγομένοις τοῦ Δ' τόμου τῶν *Μνημειῶν*». ¹⁾

Καλαβρῇ (Γκελέβρη Τουρκιστί). Χωρίον μικρὸν τῆς ἐπαρχίας Σηλυβρίας βορειοδυτικῶς αὐτῆς, εἰς ἀπόπτασιν 12 ὥρῶν κείμενον καὶ ἐκκλησιαστικῶς ὑπὸ τὴν ἐπαρχίαν Ἡρακλείας, κατοικούμενον ἕως πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀπὸ 8-10 οἰκογενείας Ἑλληνικὰς ἔχον καὶ ναὸν ἐπὶ ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, γινομένης καὶ πανηγύρεως κατὰ τὴν 6ην Αὐγούστου (τῆς Μεταμορφώσεως). Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν κατέφικεν ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις

¹⁾ ἴσως ἢ λέξις τῆς ἀπλοελληνικῆς «τσάκων» = συλλαμβάνω, παρήχθη ἐκ τοῦ «σάκα» «τσάκα» ἔχουσα ἐν ἀρχῇ τὴν σημασίαν «συλλαμβάνω διὰ παγίδος» καὶ ἀκολούθως ἀπλῶς συλλαμβάνω.

περὶ τὰς 100 οἰκογενείας Τούρκων μεταναστῶν. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀναφέρεται παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς συγγραφεῦσιν, Ἀννα Κομνηνῇ καὶ Νικηφόρῳ Βρυεννίῳ (Τ. 127 σ. 181), κατὰ τὰς πέριξ αὐτοῦ μάχας περὶ τὰ 1080 μ. Χ. Ὁμοίως καὶ εἰς τὸ Χρονικὸν Πασχάλιον, Κουροβαλάτην Ἰωάννην καὶ Ζωναράν. Γράφουσι δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Καλαβρὴν καὶ Καλαβρύην. Ὁ Ζωναράς μάλιστα σημειοῖ «διὰ τὸ κατάρκοντον εἶναι τὸν τόπον βρύσεων ὑδάτων πολλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ὀνομασθῆναι οὕτως», καὶ πράγματι δι' αὐτοῦ διέρχεται ποτάμιον κινουὺν δύο νερομύλους. Ἐγὼ ὅμως μεθ' ὅσα οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς γράφουν, ὑποβάλλω εἰς τὴν γνώμην τῶν ἀρμοδίων ὅτι μᾶλλον πρέπει νὰ γράφεται *Καλαβρία* κατὰ τὸ: *Σηλυβρία, Μεσημβρία, Πολιτιοβρία* καθόσον καὶ ἐν ἐπιγραφαῖς τῆς βορείου Θράκης σημειοῦνται.

Καλοφέρη (ἐν Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ). Χωρίον ἢ κωμόπολις ἀνθοῦσα καὶ ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ὅπου ὡς εἶχον ἀκούσει ὑπῆρχον καὶ Ἑλληνικὰ σχολεῖα, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Αἴμου πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Καρλίδου. Τὸ ὄνομα ὅμως εἶναι Ἑλληνικὸν ἔχον σχέσιν μὲ τὸ *Καλοφέρης* καὶ *Καλόφερος*. Ἰδοὺ τί ἀναγινώσκωμεν περὶ Ἰωάννου Λασκάρεως *Καλοφέρων* ἐν ἱστορίᾳ Φραγκοκρατίας ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ Μίλλερ Τ. Β' σ. 18 ἔνθα ἀπεικονίζεται καὶ σφραγὶς αὐτοῦ. «Σημείωσαι ὅτι αἱ Ἴόνιοι νῆσοι εἶχον δύο βασιλείας... ὁ Ἀμαδαῖος εἶχεν ἐπ' ἐσχάτων παραχωρήσει τὴν Κεφαλληνίαν μετὰ τῆς Ἰθάκης καὶ Ἑλληνα βοηθὸν αὐτοῦ τὸν Ἰωάννην Λάσκαρην *Καλόφερον*». Ἀπὸ τούτου ἢ ἄλλου τινος ὁμωνύμου θὰ εἶχε πιθανῶς τὸ ὄνομα ἢ κωμόπολις αὕτη.

Κλαδιανὰ. Ἀγροκήπιον τῆς ἐπαρχίας Μεγάλου Τζεκεμετζε πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἐξαστέρου ἀνῆκον εἰς οἰκογένειαν Ὁθωμανικὴν κατοικοῦσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐντὸς τῶν γαιῶν του τὰς ὁποίας ἐκαλλιέργουν Ἐξαστερινοὶ καὶ Νεοχωρίται ἔχει καὶ δάσος. Περὶ τοῦ ἀγροκηπίου τούτου ἤκουσα παρὰ χωρικῆς ἐξ Οἰκονομείου ὅτι ἄλλοτε ἦτο Ἑλληνικὸν χωρίον καὶ ὅτι, γενομένης σφαγῆς τῶν κατοίκων αὐτοῦ πρὸ 150—200 ἐτῶν, οἱ περισωθέντες κάτοικοι κατέφυγον εἰς τὸ Οἰκονομεῖον. Ὁ δὲ πρωτοσύγγελος τῆς Μητροπόλεως Σηλυβρίας κ. Διονύσιος μοὶ εἶπεν ὅτι ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἐκκλησίᾳ Οἰκονομείου ὑπάρχει Εὐαγγέλιον παλαιὸν μὲ ἐπιγραφὴν «... ἱερέως τοῦ χωρίου Κλαδιανῶν».

Κλαδάδες μνημονεύονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀρκετοί. «Κλάδος βασιλικὸς σπαθᾶριος καὶ στρατηγὸς Ἑλλάδος» ἐν Μολυβδοβούλλῳ (Ἐφημ. Νομισμ. 1906 σ. 137). Ὁ δὲ Μίλλερ «Ἱστορ. Φραγκοκρατίας ἐν Ἑλλάδι Τ. Β' σ. 228—9 λέγει «ἦτο δὲ ὁ Κλαδᾶς τῶν τελευταίων Πελοποννησίων μαχητῶν τῶν ὑποταχθέντων εἰς τὸν Μωάμεθ... καὶ ὁ πορθητὴς εἶχε θεωρήσει συνελόν νὰ παραχωρήσῃ εἰς αὐτὸν στρατιωτικὸν τιμᾶριον»... Τὰς ἀνδρα-

γαθίας τῶν Κλαδάδων ὁ περιέργος ἀναγνώστης δύναται ν' ἀναγνώσῃ ἐν Ἑστία 1885 σ. 469—82, 83, 84 (ὑπὸ Σάθα), καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἰονίων νήσων ὑπὸ Μακρυγιάννη (Τ. Β' σ. 478) καὶ «Ἀρχαῖα ἱστορικὰ γεγονότα τῆς οἰκογενείας τῶν κομήτων Κλαδαίων ἀπὸ τοῦ 1330—1803. Ἀθήνησι 1872». Καὶ εἰς Νέον Ἑλληνομνήμονα Τ. Η' 1902 σ. 470 «ἡ σημαία τοῦ Κροκοδείλου Κλαδᾶ ἦτον ἐρυθρὰ μετὰ δικεφάλου ἀετοῦ». Καὶ εἰς τὰ ὑπὸ Νίκου Βέη Χρονικὰ Πετροπούλεως 1904 γραφέντα σ. 71. Ἀπὸ τῆς οἰκογενείας λοιπὸν τούτων νομίζω ὅτι ὀνομάσθη τὸ χωρίον τοῦτο.

Σχετικῶς ἀναφέρω συμβὰν «ἱστοριομυθολογικόν», ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ἔχον τὴν ἀρχὴν, ὡς μοὶ τὸ διηγήθησάν τινες, ἐν οἷς καὶ μέλες τῆς ἱστοριομυθολογικῆς οἰκογενείας:

«Κάτοικος τοῦ χωρίου Οἰκονομεῖοῦ εἶχε τὰ πρόβατά του εἰς χωρίον παρὰ τὰ Κλαδιανὰ. Τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων διὰ νὰ ἐορτάσῃ μετὰ τῶν οἰκείων εἰς τὸ χωρίον του, γῆντα ἐξεκίνησε δι' αὐτό. Πληοιάσας εἰς τὸ δάσος Κλαδιανῶν ἡσθάνθη ποδοβολητῶν δάσας δὲ προσοχὴν εἶδε δεκαπέντε εἰκοσι ὥραιās νέας χορευούσας. Διὰ νὰ τὰς παρατηρήσῃ καλῦτερον ἐκρύβη ὀπισθεν κορμὸν δένδρου. Μεταξὺ τῶν χορευουσῶν ἄλλων ὥραιων μία τοῦ ἐφάνη ὥραιότερα καὶ ταύτην εἰς τρίτον γύρον τοῦ χοροῦ, ὅταν ἐπέρασαν αἱ νεράιδες πρὸ τοῦ δένδρου, ἠθέλησε νὰ συλλάβῃ καὶ ἀρπάξας τὸ κάλυμμά τῆς προσεπάθει νὰ τὴν κρατήσῃ. Εὐθὺς μετὰ τοῦτο αἱ ἄλλαι Νεράιδες ἐγένοντο ἀφανταί, αὕτη δὲ παρεκάλε αὐτὸν νὰ τῇ ἀποδώσῃ τὸ φακιόλι τῆς. Ἐνόησεν οὗτος ὅτι τοῦτο ἦτο τὸ μέσον τῆς αἰχμαλωσίας καὶ ὅχι μόνον δὲν τῆς τὸ ἀπέδωκεν, ἀλλὰ τὴν κατέπεισε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Οὕτως συνώδευσεν αὐτὸν εἰς τὸ Οἰκονομεῖον, ἔνθα συνέζων τεκνοποιήσαντες. Μετὰ τινα ἐτη γενομένου γάμου, προσεκλήθη καὶ ὁ ἐν λόγῳ κύριος προσλαβὼν καὶ τὴν σύζυγόν του. Εἰς τὸν ἐπακολουθήσαντα χορὸν αἱ χορεύουσαι ἐζήτησαν καὶ τὴν νεράιδα νὰ χορεύσῃ. Αὕτη εἰς τὴν ἐπιμονὴν αὐτῶν εἶπεν ὅτι τότε θὰ χορεύσῃ ὅταν ὁ σύζυγός της τὴν δόσῃ τὸ φακιόλι τῆς. Οὗτος ἐν τῇ εὐθυμίᾳ λησμονήσας τὰς δυνατὰς συνεπειὰς ἐπῆγεν εἰς τὴν πλησίον οἰκίαν του καὶ ἔφερε τὸ φακιόλι. Ἡ σύζυγος ἄμα λαβοῦσα αὐτὸ τὸ ἐφόρεσε καὶ ἀφ' οὗ ἔκαμε τρεῖς γύρους ὅπου ὅλοι τὴν ἐθαύμασαν, ἔγινεν ἀφαντος, καὶ οὕτως ἔμεινεν αὐτὸς μὲ τὰ τέκνα του, τὰ ὁποῖα οἱ χωρικοὶ ὀνόμαζον «νεραϊδόσσογα». Ταῦτα κατὰ διηγησιν γραιῶς Οἰκονομειώτισσας. Ἦμουν εἰς περιέργειαν πολλὴν νὰ μάθω καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Οἰκονομειωτῶν τί ἰδέαν εἶχον περὶ τοῦ θρύλου τούτου, ὅτε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἰς ἐκ τῶν προκριτῶν τοῦ χωρίου Οἰκονομεῖοῦ ἐπισκεφθεὶς με ἐν τῇ οἰκίᾳ μου, μὲ εἶπεν ἀδιστάτως ὅτι αὐτὰ εἶναι ἀληθῆ ὡς τὸν διεβεβαίωσαν οἱ ἰδικοὶ του καὶ ὅτι καὶ αὐτὸς εἶναι ἐκ τοῦ γένους ἐκείνου. Καὶ εἰς τὴν ἐρώτησίν μου ἂν ἔχουν τι μαρτύριον, μοὶ εἶπεν ὅτι αὐτὸς ἔχει τοιοῦτον εἰς τὴν κνήμεν του, μὰς ἔδειξεν δὲ εἶδος ἀποτυπώματος κλώνου. Ὁ ἐν λόγῳ κύριος καλοκαίμωνος, ζωηρὸς καὶ ἀρεκτὰ ἐξυπνος δὲν γνωρίζω ἂν ἐν πεποιθήσει ὁμῶς.

Κόσκουρη. Χωρίον μεταξὺ Κεσσάνης καὶ Αἴνου κατοικούμενον (πρὸ τοῦ διωγμοῦ) ὑπὸ ἑκατὸν πεντήκοντα Ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν. Συγγενὴ καὶ ἀρεκτὰ ὁμοιάζοντα ὀνόματα εὗρίσκομεν παρὰ Προκοπίῳ τῷ Καισαρεῖ ἐν τῷ «περὶ κτισμάτων» καὶ ἐν μὲν τοῖς φρουρίοις, ὅτινα ἀπαριθμοῖ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «ἐν Ροδόπῃ τὰ καινούρια» σημειοῖ Κουσακίδρι καὶ Κούσκουλis, ἐν δὲ «τοῖς Μυσίας παρὰ ποταμὸν Ἰστρου» «Κούσκορι καὶ Κούσκουλια».

Κούναλη. Συνοικία Χριστιανική (δὲν γνωρίζω ἂν Ἑλληνική ἢ Ἀρμενική) ὀνομάζεται ἐν Ραιδεστῷ *Κούναλη* ἢ *Κούρναλη*. Περὶ τὰ 1200 μ. Χ. ἔζη *Κουνάλης* Νικηφόρος διὰ τὸν ὅποιον ὁ κύρ Ἀλέξιος Λαμπηνὸς ἔκαμε «Μονοφδιάν» (Νέος Ἑλληνομν. 1914 σ. 359, καὶ ὁ Migne T. 152, σ. 152 ἀναφέρει *Κούναλην* Γεώργιον ἀκμάσαντα 1323—1332 μ. Χ.

Κούρτ-ντερές. Λύκος ποταμός (;). Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σηλυβρίας διὰ τοῦ ἀγροκηπίου Καρά-Σινᾶν ῥεεῖ ποτάμιον ὀνομαζόμενον Τουρκιστὶ Κούρτ-ντερές (=ποταμός—Λύκος—Λυκοπόταμος). Παρὰ τῷ Μαλαλᾷ (Βιβλ. + σ. 263—4) ἀναγνώσκωμεν «... καὶ εἰσελθὼν (Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς) εἰς Βυζούπολιν¹⁾ τὴν νῦν λεγομένην εὐτυχῶς Κωνσταντινουπόλιν ἐποίησε καὶ ἐκεῖ πολλὰ τελέσματα παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν Βυζαντιῶν, τὸ τῶν πελαγῶν καὶ τὸ τοῦ Λύκου ποταμοῦ, τοῦ κατὰ μέσον τῆς πόλεως παρερχομένου...»

Ὡς βλέπει τις ἄνωθι ἐν Βυζαντίῳ ὑπῆρχε ποταμὸς Λύκος· μετὰ τὸ ἴδιον ὄνομα θὰ ὠνομάζετο καὶ ὁ νῦν ἐν ἐπαρχίᾳ Σηλυβρίας Κούρ-ντερές ἀντὶ τοῦ Λύκου μετονομασθεὶς «Κούρτ».

Κουτλουμούς. Ἀγροκήπιον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σηλυβρίας.

Εἰς τὸν Ζωγαράν Τ. Γ' σ. 718 ἀναγινώσκωμεν «ὁ μὲν τοι Βοτανειάτης ἐκ διαφορῶν γενῶν ἑαυτῷ προσποιησάμενος *τάγματα καὶ Τούρκους*²⁾ προσεταιρίσαστο, ὃν ἐξεῖχεν ὁ Κουτλουμούς τῶν παρὰ Πέρσαις τυγχάνων περιφανῶν, ὃς τῷ Σουλτάνῳ κατὰ γένος προσήκων περὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῷ διεφέρετο καὶ πρὸς πολέμους ἤδη χωρεῖν ἡτοιμάζετο... ἐπὶ τούτοις γενομένων ἐκείνοις συμβάσεων ὁ Κουτλουμούς εἰς τὴν ὑπὸ Ρωμαίους ἐγένετο καὶ τῷ Βοτανειάτῃ συνεστρατεύετο».

Δαγοθήρας ἢ Δαγωθήραι; Δαγοθήρας χωρίον τῆς ἐπαρχίας Μεγάλου Τσεκμετζέ κατωκεῖτο ἀπὸ 80—100 οἰκογενείας Ἑλληνικὰς πρὸς βορρᾶν τῆς Καλλικρατείας, ἀπέχον αὐτῆς περὶ μίαν ὥραν. Τοῦ ὀνόματος τοῦ χωρίου τούτου διπλὴν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν παραγωγὴν καὶ ἀναλόγως γράφοντες μετὰ ὡ ἂν ὑποθέσωμεν ὡς λαγῶν θήρας, ἢ ἀπὸ στρατηγοῦ τινος τοῦ Φιλίππου ἐλθόντος μετ' αὐτοῦ κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Βυζαντινοῦ περὶ τὰ 304 π. Χ. ὡς καὶ τὰ ἀγροκήπια Ἀμύντος καὶ Φίλιππος, περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐγράψαμεν.

Λαχανάνιοι καὶ Μπασά-Λάχανα. Ἐκ τούτων τὸ μὲν πρῶτον ἀγροκήπιον τῆς ἐπαρχίας Μεγ. Τσεκμετζέ περὶ τὴν 1—1½ ὥραν ἀπέχον αὐτοῦ, τὸ δὲ δεύτερον ὁμοίως ἀγροκήπιον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἡρακλείας. Ἀμφότερα νομίζω ὅτι ἔλαβον τὸ ὄνομα ἀπὸ τὸν περίφημον Βυζαντινὸν στρατηγὸν Λαχανοδράκοντα. Ἐνδυναμώνει δὲ περισσότερον τὴν ἰδέαν μου ἡ

¹⁾ Τὸ Βυζάντιον.

²⁾ Τοιοῦτοτρόπως φαίνεται ὅτι διὰ τῆς φιλαρχίας καὶ ἀντιζηλίας ἐφέραμεν μόνοι μας καὶ τοὺς Φράγκους κατ' ἀρχάς καὶ τοὺς Τούρκους ὕστερον.

εἰς τὸ δεύτερον προσθήκη ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς λέξεως «Μπασά», ἣτις παρὰ Τούρκοις σημαίνει ἀρχηγὸς ἢ πρόκριτος, ἐκτὸς ἂν νομίσωμεν ὅτι ἐκ τοῦ Πασά-λάχανα μετέπεσεν εἰς τὸ Μπασά ἥτοι πασῶς Λάχανα. *Λαχανάντους*, χωρίον, ἀναφέρει ὁ μακαρίτης Ζαμπέλιος εἰς τὰ Ἱταλοελληνικά σ. 55. *Λαχανιά*, χωρίον, ἀναφέρει ὁ κ. Ξανθουδίδης ἐν πραγματείᾳ του «*Ἐπαρχίαι καὶ πόλεις Κρήτης*» (Ἐπετ. Βυζαντ. σπουδῶν 1926 σ. 65), ἐν Ρόδῳ καὶ ἐν Κρήτῃ, ἀλλὰ φαίνεται ἀποδίδων μᾶλλον εἰς τὴν πέριξ τοῦ δευτέρου (δηλ. τοῦ τῆς Κρήτης) ἀφθονίαν λαχανοκήπων.

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΕΝΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ, ΚΩΜΟΠΟΛΕΩΝ, ΧΩΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Α. 1) *Ἀγαθούπολις*, κομόπολις ἐπαρχίας Σωζοπολίου. — 2) *Ἀγίασμα*, χωρίον ἐπαρχίας Μετρώων. — 3) *Ἀγιασματάκι*, χωρίον ἐπαρχίας Μετρώων. — 4) *Ἀγιπᾶς*, χωρίον ἐπαρχίας Μεγάλου Τσεκμετζέ. — 5) *Ἅγιος Στέφανος*, χωρίον ἐπαρχίας Μεγάλου Τσεκμετζέ. — 6) *Ἀγγοῦρια*, ἀγροκήπιον ἐπαρχίας Μεγάλου Τσεκμετζέ. — 7) *Ἀγγιάλος*, πόλις ἔδρα ἐπαρχίας. — 8) *Ἀδριανούπολις*, πόλις ἔδρα νομοῦ. — 9) *Αἶνος*, πόλις ἔδρα ἐπαρχίας. — 10) *Ἀκαλάνι*, χωρίον ἐπαρχίας Μετρώων. — 11) *Ἀκραντίνα*, τοποθεσία ἐπαρχίας Μεγάλου Τσεκμετζέ. — 12) *Ἀμυγδαλιά*, χωρίον ἐπαρχίας Καλλιπόλεως. — 13) *Ἀμύντος*, ἀγροκήπιον ἐπαρχίας Τσεκμετζέ. — 14) *Ἀδδῆμι*, χωρίον ἐπαρχίας Γάνου. — 15) *Ἀρμάσσα*, χωρίον ἐπαρχίας Σηλυβρίας. — 16) *Ἀσός*, χωρίον ἐπαρχίας Μετρώων. — 17) *Αὐκάρνο*, χωρίον ἐπαρχίας 40 Ἐκκλησιῶν.

Β. 18) *Βιζύη*, πόλις ἔδρα ἐπαρχίας.

Γ. 19) *Γαλατάρια*, χωρίον ἐπαρχίας Τσεκμετζέ. — 20) *Γαλατᾶς*, χωρίον ἐπαρχίας Καλλιπόλεως. — 21) *Γάνος*, πόλις, ἔδρα ἐπαρχίας. — 22) *Γαρδᾶς*, χωρίον ἐπαρχίας Τσεκμετζέ. — 23) *Γιαλούς*, χωρίον ἐπαρχίας Τσεκμετζέ. — 24) *Γεροστάνι*, τοποθεσία ἐπαρχίας Μετρώων. — 25) *Γιασώρηνη*, χωρίον Αἶνου.

Δ. 26) *Δελιώνες*, χωρίον ἐπαρχίας Μετρώων. — 27) *Δέρκοι*, χωρίον ἐπαρχίας Μετρώων. — 28) *Δημοκράνεια*, χωρίον ἐπαρχίας Τσεκμετζέ. — 29) *Διδυμότειχον*, πόλις ἔδρα ἐπαρχίας.

Ε. 30) *Ἐξαμίλι*, χωρίον ἐπαρχίας Καλλιπόλεως. — 31) *Ἐξάστερον*, χωρίον ἐπαρχίας Τσεκμετζέ. — 32) *Ἐπιβάται*, χωρίον ἐπαρχίας Σηλυβρίας.

Ζ. 33) *Ζάνα—δερές*, τοποθεσία ἐπαρχίας Μετρώων.

Η. 34) *Ἡράκλεια*, πόλις, ἔδρα ἐπαρχίας. — 35) *Ἡρακλείτσα*, χωρίον ἐπαρχίας Γάνου.

Κ. 36) *Καλαβρή*, χωρίον ἐπαρχίας Σηλυβρίας. — 37) *Καλιό*, χωρίον ἐπαρχίας Τσεκμετζέ. — 38) *Καλλικρατεία*, κομόπολις ἐπαρχίας Τσεκμετζέ. — 39) *Καλφᾶς*, χωρίον ἐπαρχίας Τσεκμετζέ. — 40) *Κασταμονή*, χωρίον ἐπαρχίας Γάνου. — 41) *Καστανιές*, χωρίον ἐπαρχίας Μετρώων. — 42) *Καλοφέρι*, χωρίον. — 43) *Καλλίπολις*, πόλις ἔδρα ἐπαρχίας. — 44) *Καλύδια*, χωρίον ἐπαρχίας Μαλγάρων. — 45) *Καρδίτσα*, χωρίον ἐπαρχίας Καλλιπόλεως. — 46) *Κεσσάνη*, πόλις ἔδρα ἐπαρχίας. — 47) *Κλαδιανὰ*, ἀγροκήπιον ἐπαρχίας Μετρώων. — 48) *Κούναλη*, συνοικία Ραιδεστοῦ. — 49) *Κριθιά*, χωρίον ἐπαρχίας Καλλιπόλεως. — 50) *Κρούσα*, ἀγροκήπιον ἐπαρχίας Μετρώων.

Λ. 51) *Λαγοθήραι*, χωρίον ἐπαρχίας Τζεκμετζέ.—52) *Λαχανάκιοι*, ἀγροκήπιον ἐπαρχίας Μετρώων.—53) *Λίτραι*, χωρίον ἐπαρχίας Τζεκμετζέ.

Μ. 54) *Μαγαρίσι*, χωρίον ἐπαρχίας Κεσσάνης.—55) *Μάδντος*, κωμόπολις ἐπαρχίας Καλλιπόλεως.—56) *Μάκρη*, κωμόπολις.—57) *Μάλαρα*, πόλις.—58) *Μάνδρα*, χωρίον ἐπαρχίας Τζορλού.—59) *Μανούκα*, χωρίον ἐπαρχίας Τζορλού.—60) *Μακροχώρι*, χωρίον παρὰ τὴν Κων/πολιν.—61) *Μαρτινάκι*, ἀγροκήπιον ἐπαρχίας Μετρώων.—62) *Μαρώνεια*, πόλις, ἔδρα ἐπαρχίας.—63) *Μαύραις*, χωρίον ἐπαρχίας Κεσσάνης.—64) *Μεσημερία*, πόλις.—65) *Μεσσηνή*, χωρίον ἐπαρχίας Τζορλού.—66) *Μέτραι*, πόλις.—67) *Μήδεια*, πόλις.—68) *Μυριόφυτον*, πόλις.

Ν. 69) *Νεοχωράκι*, χωρίον ἔδρα Γάνου.—70) *Νεοχώρι*, χωρίον ἐπαρχίας Μετρώων.

Ξ. 71) *Ξάνθη*, πόλις.

Ο. 72) *Οἰκονομεῖον*, χωρίον ἐπαρχίας Τζεκμετζέ.

Π. 73) *Παλαιὰ Ἡράκλεια*, ἀγροκήπιον ἐπαρχίας Ἡρακλείας.—74) *Πάνιδον*, χωρίον ἐπαρχίας Ραιδεστοῦ.—75) *Περίστασις*, κωμόπολις.—76) *Πετεινοχώρι*, χωρίον ἐπαρχίας Τζεκμετζέ.—77) *Πλάγιον*, χωρίον ἐπαρχίας Τζεκμετζέ.—78) *Πλαγιάρι*, χωρίον ἐπαρχίας Καλλιπόλεως.—79) *Πλάτανος*, χωρίον ἐπαρχίας Γάνου.—80) *Πύργος*, χωρίον ἐπαρχίας Μετρώων.

Ρ. 81) *Ραιδεστός*, πόλις.

Σ. 82) *Σηλυβρία*, πόλις.—83) *Σαρανταπήχυν*, ἀγροκήπιον ἐπαρχίας Μετρώων.—84) *Συνοῖκι (Συνικλή)*, χωρίον ἐπαρχίας Σηλυβρίας.—85) *Σιρέντζιον*, χωρίον ἐπαρχίας Μετρώων.—86) *Σκεπαστός*, χωρίον ἐπαρχίας Λουλεβουργίας.—87) *Σκοπός*, χωρίον ἐπαρχίας Λουλεβουργίας.—88) *Σουφλί*, πόλις.—89) *Σοφίδες*, χωρίον ἐπαρχίας Λουλεβουργίας.—90) *Σπάρτα κουλέ*, ἀγροκήπιον ἐπαρχίας Μετρώων.—91) *Στενήμεχος*, πόλις.—92) *Στρεῖδῶ*, τοποθεσία ἐπαρχίας Σηλυβρίας.

Τ. 93) *Τάρφα*, χωρίον ἐπαρχίας Μετρώων.—94) *Τυρολόη*, πόλις.

Υ. 95) *Υψαλα*.

Φ. 96) *Φανάριον*, χωρίον ἐπαρχίας Σηλυβρίας.—97) *Φαναράκι*, χωρίον ἐπαρχίας Μετρώων.—98) *Φανασάκρες* ἢ *Θαλασσάκρες*, χωρίον Τζεκμετζέ.—99) *Φέραι*, κωμόπολις Κεσσάνης.—100) *Φιλιμπόζ*, ἀγροκήπιον Τζεκμετζέ.—101) *Φιλιππούπολις*, πόλις.

Χ. 102) *Χάραλα*, χωρίον ἐπαρχίας Μαλγάρων.—103) *Χαριούπολις*, κωμόπολις.

ΑΝ. Κ. Π. ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ